BiRiNCi BASKI: OCAK 1961
iKiNCi BASKI: TEMMUZ 1965

KEL ŞARKICI

Oyun

Kişiler:

BAY SMITH
BAYAN SMITH
HiZMETÇi MARY
BAY MARTIN
BAYAN MARTIN
ÎTFAlYE ŞEFl.

YEK. *ingiliz koltuklan olan orta halli bir ingiliz odası. Bir ingiliz akşamı.* BAY *SMITH, bir ingiliz, bir ingiliz şöminesinin karşısında koltuğuna oturmuş, ayağında ingiliz terlikleri, ingiliz piposunu tüttürerek bir ingiliz gazetesi okuyor. Gözünde ingiliz gözlüğü. Dvdaklannm, üstünde bir ingiliz bıyığı, fanında bcşka bir ingiliz koltuğunda BAYAN SMITH, bir ingiliz kadını, oturmakta ve ingiliz çorapları yamamaktadır. Uzun bir ingiliz sessizliği, ingiliz saati onyedi kere ingiliz biçimi çalar.*

BAYAN SMITH. işte, saat dokuz. Çorbayı içtik; balığı, yağda kızarmış patatesi, ingiliz salatasını yedik. Çocuklar ingiliz suyu içtiler. Bu akşam iyi doyduk. Londra dolaylarında yaşıyoruz, hem adımız Smith de ondan.

BAY SMITH. *(Okumaya devam ederek dilini şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Patatesler iyi kızarmıştı; salatanın yağı da kokmuyordu. Köşedeki bakkakn yağı, sokağın başındaki bakkalın yağından daha iyi. Ama onlara yağlarının kötü olduğunu bir türlü söyliyemiyorum.

BAY SMITH. *(Okumaya devam ederek dilini şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Ama köşedeki bakkalın yağı her zaman iyi.

BAY SMITH. *(Okumaya devam ederek dilini şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Mary bu sefer iyi kızartmış patatesleri. Geçen sefer iyi kızartmamıştı. Jyi kızarmadığı zaman hiç de sevmem onlan.

BAY SMITH. *(Okumaya devam ederek dilini şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Balık tazeydi. Ağzımı sulandırdı, iki tabak yedim. Yoo, üç tabak yedim. Sonra dışarı çıkmak zorunda kaldım. Sen de üç tabak yedin. Ama üçüncü seferinde ilk iki seferden daha az aldın; ben çok daha fazla aldım. Bu akşam senden daha iyi yedim ben.

Neden acaba? Başka zaman, hep sen daha iyi yerdin, iştahın yok değil.

BAY SMITH. *(Dilini- şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Ama biraz tuzluydu çorba. Senden de tuzluydu. Ha,ha,ha. Pırasası fazlaydı, soğanı da az konulmuştu. Mary'e turp tohumu katmasını söylemediğime pişmanım. Bir daha sefere inşallah.

BAY SMITH. *(Okumaya devam, ederek dilini şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Küçük oğlumuz bira içmek istedi; içmeye bayılıyor. Sana çekmiş. Masada, dikkat ettin mi, şişeye nasıl bakıyordu? Ama ben bardağına sürahiden su doldurdum. Susamıştı, içti. Helen bana çekmiş, idare etmesini biliyor. Sonra tutumlu; piyano da çalıyor. O hiç ingiliz birası içmeyi sevmez. Sadece muhallebi yiyip süt içen küçük kızımıza benziyor, iki yaşında olduğu besbelli. Adı Peggy. Fasulye pastası fevkalâdeydi. Tatlıyla beraber ufak birer kadeh Avusturya şarabı içmek pek güzel olacaktı ama çocukları oburluğa alıştırmak istemediğimden şişeyi masaya getirmedim. Kendilerini tutmayı bilmeleri gerek.

BAY SMITH. *(Okumaya devam ederek dilini şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Bayan Parker, istanbul'dan yeni gelen Popesco Rosenfeld- adında Romanvah

bir bakkal biliyonmış. Yoğurt uzmanıyrnış. Edirne'deki yoğurtçuluk okulundan diploma almış. Yann gidip ondan koca bir kâse yerli Romanya yoğurdu alacağım. Londra dolaylarında böyle geyler kolay bulunmuyor.

BAY SMITH. *(Okumaya devam ederek dilini şaplatır.)*

BAYAN SMITH. Yoğurt, mideyle böbrekler için çok iyiymiş. Apandisit için de... Bunu bana Doktor Mackenzie-King söyledi — hani şu komşumuz John'lann çocuklarının doktoru. Çok iyi bir doktor, insan güvenebiliyor, önce kendi üzerinde denemediği hiçbir ilâcı başkalarına salık vermez. Parker'ı ameliyat etmeden önce kendini ameliyat etti, halbuki hiçbir şeyciği yoktu.

BAY SMITH. Peki öyleyse Parker öldüğü halde Doktor niye halâ yaşıyor?

BAYAN SMITH. Ameliyat Doktor'da başanlı geçti de Parker'da başanlı geçmedi, ondan.

BAY SMITH. öyleyse Mackenzie iyi bir doktor değil. Ameliyat ya ikisinde de başanlı geçmeliydi, ya da ikisi birden ölmeliydi.

BAYAN SMITH. Neden?

BAY SMITH. iyi bir doktor hastasını iyileştiremezse onunla beraber ölmeli. Bir geminin kaptanı gemisiyle beraber batmalı. Yalnız yaşaması hiç de doğru değil.

BAYAN SMITH. Hasta bir insanı gemiyle karşılaştıramazsuı ya!

BAY SMITH. Neden? Bir geminin de hastalıkları vardır, üstelik senin doktor bir gemi kadar sağlam, işte bunun için gemisiyle batan kaptan gibi, o da hastasıyla beraber yok olmalı.

BAYAN SMITH. Hiç böyle düşünmemiştim... Belki de doğrudur... öyleyse, bundan ne sonuç çıkanrsın?

BAY SMITH. Bütün doktorlar şarlatandır. Bütün hastalar da. ingiltere'de namuslu olan yalnız Bahriye'dir.

BAYAN SMITH. Gemiciler değil ama.

BAY SMITH. Tabiî. *(Sessizlik.)*

BAY SMITH. *(Gazetesini okuyarak.)* işte buna aklım ermiyor bir türlü. Gazetede hep ölenlerin yaşlarını yazıyorlar da yeni doğan çocuklannkini yazmıyorlar. Gülünç doğrusu.

BAYAN SMITH. Bak bunu hiç düşünmemiştim. *(Yine kısa bir sessizlik. Saat yedi kere çalar. Sessizlik. Saat çalmaz.)*

BAY SMITH. *(Gazetesini okuyarak.)* Çık, çık, çık. Burada Bobby Watson'ın öldüğü yazılı.

BAYAN SMITH. Allah Allah, zavallı adam ölmüş mü?

BAY SMITH. Niye öyle şaşırmış gibi yapıyorsun? iki yıldır ölü olduğunu pekâlâ biliyorsun. Bir buçuk yıl önce cenazesine gittiğimizi unutmana imkân yok.

BAYAN SMITH. Sahi ya, tabiî... Tabiî hatırla-

dım. Hemen hatırladım. Ama bunu duyunca sen neden şaşırdın onu anlamıyorum; gazetedeki ilânı —

BAY SMITH. Ben bunu gazetede okumadım ki. Bunu gazete yazalı üç yıl oluyor. Düşünürken birden aklıma geliverdi.

BAYAN SMITH. Zavalh adam. Kendine ne kadar da iyi bakardı.

BAY SMITH. ingiltere'nin en yakışıklı cesediydi onunki. Yaşını da hiç göstermezdi üstelik. Zavalh Bobby dört yıldır ölüydü de gövdesi hâlâ soğumamıştı. Yaşıyan bir ceset gibi. Ne de neşeliydi.

BAYAN SMITH. Zavalh Bobby.

BAY SMITH. Hangi zavallı Bobby'den bahsediyorsun kuzum?

BAYAN SMITH. Karısından canım. Onun da adı Bobby ya, Bobby Watson. ikisinin de adı aynı; bu yüzden, beraber oldukları zamıan kimse onları ayırdedemezdi. Ancak biri öldükten sonra karısının hangisi olduğunu anlıyabildik. Onları daha halâ birbirinden ayıramıyanlar var; kadının yerine adama gidip «başınız sağolsun» diyorlar. Biliyor muydun sen bunu?

BAY SMITH. Kadını ben yalnız bir kere gördüm. Bobby'nin cenazesinde.

BAYAN SMITH. Ben hiç görmedim.. Güzel ini bari?

BAY SMITH. Ayn ayn incelersen kaşı gözü düzgün, ama güzel denemez doğrusu. Oldukça uzun boylu, üstelik şişman da. Ayn ayrı incelersen pek matah değil, ama yine de çok güzel. Boyu biraz kısa; biraz da zayıf. Şan dersi veriyormuş. *(Saat beş kere çalar. Uzun bir sessizlik.)*

BAYAN SMITH. Ne zaman evleneceklermiş kuzum?

BAY SMITH. Ya önümüzdeki bahara, ya da daha sonra.

BAYAN SMITH. Düğünlerine gitmemiz gerekecek.

BAY SMITH. Ama gitmeden önce bir nişan hediyesi yollamalıyız. Ne yollasak acaba?

BAYAN SMITH. Bize düğünümüzde getirdikleri o yedi tepsiden birini niye vermiyoruz sanki? Zaten hiçbir işimize yaramadı onlar. Zavalh kadın, bu genç yaşta dul kaldı.

BAY SMITH. îyi ki çocukları yok.

BAYAN SMITH. Bir eksikleri oydu zaten. Çocuk. Zavallı kadın, nasıl başa çıkardı onlarla?

BAY SMITH. Daha genç canım. Yine evlenir nasıl olsa. Matem elbiseleri de pek yakışıyor hani.

BAYAN SMITH. Çocuklara kim bakar ama o zaman? Biliyorsun ki biri kız, biri oğlan iki çocukları var. Adlan neydi?

BAY SMITH. Tabiî babalanma anneleri gibi

Bobby'yle Bobby. Bir kere Bobby VVatson'ın amcası yaşlı Bobby Watson çok zengin; üstelik oğlanı da pek seviyor, öğrenimiyle de herhalde ilgilenir.

BAYAN SMITH. Gayet tabiî. Eh, Bobby VVatson'ın teyzesi yaşlı Bobby VVatson da, Bobby Watson'm kızı Bobby VVatson'un öğrenim parasını karşılar. Bobby VVatson'm annesi Bobby de böylece evlenebilir. Göz koyduğu biri var mıdır dersin?

BAY SMITH. Tabiî. Bobby VVatson'm kuzenlerinden biri.

BAYAN SMITH. Kim? Bobby VVatson mı?

BAY SMITH. Hangi Bobby VVatson'dan bahsediyorsun kuzum?

BAYAN SMITH. Şey canım, şu ölen Bobby Watson'ın ölen amcası yaşlı Bobby VVatson'ın oğlu olan Bobby VVatson.

BAY SMITH. Yok yok, o değil, bu başkası. Bu ölen Bobby VVatson'ın teyzesi yaşlı Bobby VVatson'ın oğlu olan Bobby VVatson.

BAYAN SMITH. Haa, şu seyyar satıcılık yapan Bobby VVatson?

BAY SMITH. Bütün Bobby VVatson'lar seyyar satıcıdır.

BAYAN SMITH. Oldukça zor iş hani! Ama pekâlâ da yapıyorlar işte.

BAY SMITH. Yalnız rekabet olmadığı zamanlar...

BAYAN SMITH. Rekabet ne zaman olmuyor?

BAY SMITH. Sah, Perşembe, Salı günleri.

BAYAN SMITH. Demek haftanın üç günü... Peki o günler Bobby VVatson ne yapıyor?

BAY SMITH. Hiiç, yatıp dinleniyor.

BAYAN SMITH. Peki, rekabetin olmadığı bu üç gün niye çalışmıyor?

BAY SMITH. Ben nereden bileyim canımı? Bütün aptalca sorularına cevap veremem ya.

BAYAN SMITH. *(Öfkeli.)* Beni kırmak için mi söylüyorsun bunları?

BAY SMITH. *(Gülümsiyerek.)* Öyle olmadığını pekâlâ biliyorsun.

BAYAN SMITH. Bütün erkekler birbirinin aynı zaten! Sana gelince, ya ağzında bir sigara bütün gün öyle oturursun, ya yüzünü pudralarsın, ya ruj sürersin, ya da viski içersin.

BAY SMITH. Ya *bıi* de böyle yapsaydık? Kadınlar gibi bütün gün sigara içip, pudralanıp, boyanıp, viski içseydik?

BAYAN SMITH. Bana ne? Ama eğer bunu beni sinirlendirmek için söylüyorsan, o zaman çok iyi bilirsin, ben böyle şakalardan hiç hoşlanmam. *(Elindeki çorapları sahnenin öbür tarafına fırlatır; dişlerini gösterir. Sonra kalkar.)*

BAY SMITH. *(O da yerinden kalkarak kansma doğru g}der. Tath bir sesle.)* Sevgilim, kuzum benim, pilicim, nasıl da kan bürümüş gözlerini. Biliyorsun ki sadece bir şaka yaptım ben.

(Elinden tutarak öper.) Ne komik bir çiftiz biz! Hadi gel, lâmbaları söndürelim de gidip yatalım.

MARY. *(Girerek.)* Evin hizmetçisiyim ben. Pek güzel bir gün geçirdim. Bir erkekle sinemaya gittim, çok kadınlı bir film gördüm. Sinemadan çıktıktan sonra da gidip konyakla süt içtik; gazete okuduk.

BAYAN SMITH. Umanm ki iyi bir gün geçirmiş, bir erkekle sinemaya gitmiş, konyakla süt iç•mişsindir, Mary.

BAY SMITH. Gazete de okumuşsundur.

MARY. Misafirleriniz Bay ve Bayan Martin kapıdalar. Kendilerini içeri almamı bekliyorlar. Bu gece size yemeğe gelmişler.

BAYAN SMITH. A tabiî. Bekliyorduk zaten. Aç olmalılar herhalde. Gelmedikleri için biz de onlan beklemeden oturup yemiştik. Bütün gün yiyecek hiçbir şeyimiz yoktu. Dışan çıkmamalıydın sen bugün.

MARY. Ama bana izin veren sizdiniz.

BAY SMITH. Pek o kadar da açık açık konuşmamıştık.

MARY. *(Kahkahalarla güler; sonra ağlar; sonra da gülümser.)* Kendime bir oturak aldım!

BAYAN SMITH. Mary'ciğim, hadi kapıyı aç da Martin'leri içeri al. Biz de hemen elbiselerimizi değiştirelim. (BAY *ve* BAYAN *SMJTH sağdan çıkarlar. MAKY soldaki kapıyı açar; BAY ve* BAYAN MART/N *girerler.)*

MARY. Niye bu kadar geç kaldınız? Hiç de terbiyeli değilsiniz. Daima zamanında gelmeli; anlıyor musunuz? Hadi, şimdi oturun da bekleyin bakalım. *(Çıkar.)*

(BAY ve BAYAN MARTIN hiç konuşmadan karşılıklı otururlar. Birbirlerine, çekingen, gülümserler, Aşağıdaki konuşma tekdüze, biraz da şarkı söyler gibi, geçmelidir.)

BAY MARTIN. Affedersiniz bayan, eğer yanılmıyorsam, sizi bir yerde gördüm gibi geliyor bana.

BAYAN MARTIN. Bana da beyfendi, bana da sizi bir yerde gördüm gibi geliyor.

BAY MARTIN. Acaba sizi Manchester'da mı gördüm, bayan?

BAYAN MARTIN. Pekâlâ olabilir. Ben Manchester'lıyım. Buna rağmen, beni Manchester'da görüp görmediğinizi söyliyemiyeceğim.

BAY MARTIN. Allah Allah, ne tuhaf! Ben de Manchester'lıyım, bayan.

BAYAN MARTIN. Sahi, pek tuhaf.

BAY MARTIN. Sahi, pek tuhaf, değil mi ama? Yalnız, bayan, ben Manchester'dan ayrıklı aşağı yukan beş hafta oldu.

BAYAN MARTIN. Pek acayip doğrusu! Hem de ne tuhaf bir tesadüf! Ben de beyfendi, ben de Manchester'dan aynlalı aşağı yukan beş hafta oldu.

BAY MARTIN. Ben, bayan, Londra'ya 15:15'te gelen 8:30 trenindeydim.

BAYAN MARTIN. Cidden pek tuhaf! Pek, pek acayip! Hem de ne tesadüf! Ben de beyfendi. ben de o trendeydim!

BAY MARTIN. Allah Allah, ne tuhaf! O halde, bayan, belki de ben sizi o trende gördüm.

BAYAN MARTIN. Mümkündür tabiî, yani olmıyacak şey değil; pekâlâ olabilir. Hem niye olmasın? Ama ben hatırlıyamıyorum beyfendi.

BAY MARTIN. Ben ikincide yolculuk ettim, bayan, ingiltere'de ikinci sınıf yoktur ama ben hep ikincide yolculuk ederim.

BAYAN MARTIN. Cidden pek tuhaf! Pek pek acayip! Hem de ne tesadüf! Ben de, beyfendi, . ben de ikincide yolculuk ederim.

BAY MARTIN. Aa-aa, ne tuhaf! Belki de biz ikincide tanıştık, sayın bayan.

BAYAN MARTIN. Mümkündür, okuyacak şey değil. Ama... pek iyi hatırlıyamıyorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Benim yerim sekizinci vagonun onaltı numaralı kompartımanındaydı, bayan.

BAYAN MARTIN. Aa-aa, ne tuhaf! Benim yerim de sekizinci vagonun onaltıncı kompartımanındaydı, beyfendi.

BAY MARTIN. Pek acayip doğrusu, hem de ne tuhaf bir tesadüf! Belki de onaltıncı kompartımanda tanıştık, sayın bayan.

BAYAN MARTIN. Belki de öyledir, olabilir! Ama hiç hatırlamıyorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Doğrusunu söylemek gerekirse, sayın bayan, şimdi artık ben de hatırlamıyorum ama, belki ilk karşılaşmamız orada olmuştur. Hem şimdi düşünüyorum da pekâlâ mümkün görünüyor.

BAYAN MARTIN. Aa — tabiî, evet tafeiî, beyfendi.

BAY MARTIN. Pek acayip doğrusu! Ben pencerenin yanında üç numaralı koltukta oturuyordum.

BAYAN MARTIN. Aman Allahım, ne tuhaf, ne tesadüf; benim yerim de pencerenin yanında, sizin karşınızdaki altı numaraydı, beyfendi.

BAY MARTIN. Aman Allahım, ne acayip şey, hem de ne tesadüf! O halde, karşı karşıya oturduk, sayın bayan! Sizi orada görmüş olacağım öyleyse!

BAYAN MARTIN. Ay, ne tuhaf! Olmaz şey değil; ama hatırlıyamıyorum, beyfendi.

BAY MARTIN. Doğrusunu söylemek gerekirse, sayın bayan, ben de pek hatırlamıyorum. Buna rağmen orada buluşmuş olmamız mümkündür.

BAYAN MARTIN. Doğru söylüyorsunuz ama hiç emin değilim, beyfendi.

BAY MARTIN, Sayın bayan, siz bana bavulunu kaldırmamı söyleyip sonra^ teşekkür eden, son-

ra da sigara içmem için izin veren hanımefendi değil misiniz?

BAYAN MARTIN. A tabiî, muhakkak ben olmalıyım! Aman ne tuhaf, aman ne tuhaf, hem de ne tesadüf!

BAY MARTIN. Pek acayip doğrusu, çok tuhaf, ne tesadüf! Öyleyse... öyleyse belki tam o anda tanıştık, bayan!

BAYAN MARTIN. Pek acayip doğrusu, hem de ne tesadüf! Cidden mümkün, sayın beyfendi! Ama hatırladığımı hiç sanmıyorum.

BAY MARTIN. Ben de, bayan. *(Bir an sessizlik. Saat iki kere, sonra da bir kere çalar.)* Ben Londra'ya geldiğlmdenberi Bromfield sokağında oturuyorum, sayın bayan.

BAYAN MARTIN. Pek acayip doğrusu, ne tuhaf! Ben de Londra'ya geldiğimdenberi Bromfield sokağında oturuyorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Ne tuhaf, ama öyleyse, öyleyse belki de Bromfield sokağında tanıştık, sayın bayan.

BAYAN MARTIN. Aman ne acayip, ne tuhaf! Hiç olmıyacak §ey değil. Ama hatirlıyamıyorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Ben ondokuz numarada oturuyorum, sayın bayan!

BAYAN MARTIN. Allahım, ne acayip. Ben de ondokuz numarada oturuyorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Ama öyleyse, öyleyse, öyleyse, öy-

leyse, öyleyse, belki de birbirimizi o evde gördük, sayın bayan.

BAYAN MARTIN. Niye olmasın? Ama ben hatirlıyamayorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Benim dairem altıncı katta, sekiz numara, sayın bayan!

BAYAN MARTIN. Pek acayip, aman Allahım ne tuhaf şey! Hem de ne tesadüf! Ben de altıncı katta, sekiz numaralı dairede oturuyorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Aman ne acayip, aman ne acayip aman ne acayip, hem de ne tesadüf! Biliyor musunuz, benim yatak odamda bir yatak var; üzeri de yeşil bir pikeyle örtülü. Ru yataklı, yeşil pikeli oda koridorun sonunda, banyoyla kütüphanenin arasındadır, sayın bayan.

BAYAN MARTIN. Ne tesadüf, yarabbi ne tesadüf! Benim yatak odamda da yeşil pikeli bir yatak var; hem bu oda koridorun sonunda, banyoyla kütüphanenin arasındadır, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Ne acayip, ne tuhaf! öyleyse, bayan, biz ayna odada oturuyor, aynı yatakta yatıyoruz. Belki de orada tanıştık.

BAYAN MARTIN. Aman ne acayip, hem de ne tesadüf! Orada tanışmış olmamız pekâlâ mümkündür; hem de belki dün gece. Ama hatırlamıyorum, sayın beyfendi.

BAY MARTIN. Ufak bir' kızım var, sayın

yan. Benimle oUırur. tki yaşında, sarışın, pek güzel. Bir gpzü lamuzı, bir gözü de beyaz. Adı da, sayın bayan, adı da Alice.

BAYAN MARTIN. Ne acayip tesadüf! Benim de ufak bir kızım var. iki yaşında, bir gözü beyaz, bir gözü kırmızı; çok da güzel. Onun da adı Alice, sayın beyfendi!

BAY MARTIN. *(Yine aym monoton sesle.)* Pek acayip doğrusu, hem de ne tesadüf! Pek tuhaf! Belki ikisi de aynı insandır, sayın bayan!

BAYAN MARTIN. Aman ne tuhaf! Pekâlâ mümkün, sayın beyfendi. *(Uzunca bir sessizlik. Saat ondokuz kere çalar.)*

BAY MARTIN. *(Etraflıca düşündükten sonra yavaşça yerinden kalkar; hiç acele etmeden BAYAN MARTIN'e doğru yürür.* BAYAN MART/N, *onun ciddî havasına şaşmıştır. Yine aym tekdüze sesle, biraz da şarkı söyler gibi.)* öyleyse sayın bayan, daha önce görüştüğümüze, sizin de benim karım olduğunuza hiç şüphe yok... Elizabeth, yine buldum seni. (BAY *MARTIN, BAYAN MARTIN'e acele etmeden yaklaşır. Anlamsız yüzlerle birbirlerine sarılırlar. Saat bir kere, çok kuvvetli çalar. Saatin sesi, seyircileri zıplatacak kadar kuuvetU olmalıdır. MARTIN'ler bunu duymazlar.)*

BAYAN MARTIN. Donald, demek sensin sevgilim! *(Birbirlerine sanlmış durumda, aym koltuğa*

oturarak uyurlar. Saat birkaç kere daha çalar. MARY, *bir parmağı dudaklarında,* sessiz, *ayaklarının ucuna basa basa içeri girer; seyircilere dönerek konuşur.)*

MARY. Elizabeth'le Donald beni duyamıyacak kadar sevinçliler. Onun için, ben size bir sırn rahat rahat söyliyebilirim. Burada ne Elizabeth Elizabeth, ne de Donald Donald. îşte isbatı: Donald'ın bahsettiği çocuk, Elizabeth'in çocuğu değil, tkisi aynı insan değil de ondan. Donald'ın kızının bir gözü kırmızı, bir gözü de beyaz. Tıpkı Elizabeth'in kızınınki gibi. Ama Donald'ın çocuğunun sağ gözü beyaz, sol gözü kırmızıyken, Elizabeth'in çocuğunun sağ gözü kırmızı, sol gözü beyaz! Böylece, bu son engelle Donald'ın bütün sistemi çöküyor. Su götürmez birer isbat gibi gelen bütün o inanılmaz tesadüflere rağmen, Donald'la Elizabeth aynı çocuğun anne ve babaları olmadıklarına göre... Donald'la Elizabeth değiller. O kendisinin Donald, öteki de kendisinin Elizabeth olduğundan yüzde yüz emin. Adam kadının Elizabeth, kadın da adamın Donald olduğuna bütün gücüyle inanıyor... ama kocaman birer yanlış yaparak. Ama gerçek Donald kim? Gerçek Elizabeth kim? Kim istiyor bu karışıklığı uzatmayı? Bilmiyorum. Siz de bilmeye çalışmayın. Her şeyi oluruna bırakın. *(Kapıya doğru bir iki adım atar; "sonra dönüp seyirci-*

lere.) Benim asıl adım Şerlok Holmes'tir. (Çı-
kar.)
(Saat istediği kadar çalar. Birkaç saniye sonra MARTIN'kr ayrılıp iskemlelerine dönerler.)
BAY MARTIN. Sevgilim, birbirimizi tekrar bulduk artık. Şimdiye kadar aramızda geçmiyen-leri unutalım; bundan sonra da kaybolmadan eskisi gibi yaşıyahm. BAYAN MARTIN. Olur sevgilim.
(BAY *ve* BAYAN *SMITH sağdan girerler. Üstlerinde ay m elbiseler.)*
BAYAN SMITH. Hoş geldiniz; sizi bu kadar beklettiğimiz için özür dileriz. Her ne kadar habersiz olsa da ziyaretinizle bizi şereflendirdiniz; onun için gidip elbiselerimizi değiştirmek gerekti.
BAY SMITH. *(Çok öfkeli.)* Bütün gün hiçbir şey yemedik. Dört saattir sizi bekliyoruz. Niye bu kadar geç geldiniz?
(BAY *ve* BAYAN *SMITH, konuklarının karşılarına otururlar. Saat, yerine göre konuşmalara kanşır. MARTIN'ler, hele* BAYAN MART/N, *son derece çekingen, pısırık bir durumdadır. Bu yüzden konuşma güçlükle başlar, ilk sözler ağızlardan zorlanmış olarak çıkar.)* BAY SMITH. Hm. *(Sessizlik.)* BAYAN SMITH. Hm, hm. *(Sessizlik.)* BAYAN MARTIN. Hm, hm, hm. *(Sessizlik.)* BAY MARTIN. Hm, hm, hm, hm. *(Sessizlik.)*

BAYAN MARTIN. Tamamen. (Sessizlik.) BAY MARTIN. Hepimiz de soğuk almışız. *(Sessizlik.)*
BAY SMITH. Ama hava pek soğuk değil. *(Sessizlik.)*
BAYAN SMITH. Pek havasız kaldık. *(Sessizlik.)*
BAY MARTIN. Yaa, iyi ki öyle. *(Sessizlik.)* BAY SMITH. Ah, la, la, la, la, la. *(Sessizlik)* BAY MARTIN. Bir şeyiniz mi var? *(Sessizlik.)*
BAYAN SMITH. Hayır, donuna kaçırdı. *(Sessizlik.)* BAYAN MARTIN. Ah, beyfendi, bu yaşta bunu
yapmamalıydınız. *(Sessizlik.)* BAYAN SMITH. Kalbin yaşı yoktur. *(Sessizlik.)* BAY MARTIN. Doğru söylediniz. *(Sessizlik.)* BAYAN SMITH. öyle derler. *(Sessizlik.)* BAYAN MARTIN. Aksini söyliyenler de var. *(Sessizlik.)*
BAY SMITH. Gerçek bu ikisinin arasında bir yerde olmalı muhakkak. *(Sessizlik.)* BAY MARTIN. Doğru söylediniz. *(Sessizlik.)* BAYAN SMITH. *(MARTIN'lere.)* Siz ki hep yolculuk edersiniz, bizlere anlatacak birçok şeyiniz olmalı.
BAY MARTIN. *(Karısına.)* Şekerim, bugün gördüğünü anlatsana bize. BAYAN MARTIN. Anlatmaya değmez, nasıl olsa
kimse inanmıyacak. BAY SMITH. SamimiyetinizjJen şüphe etmiyoruz.

BAYAN SMITH. Eğer böyle düşünürseniz bizi kırmış olursunuz.

BAY MARTIN. Onları çok kırmış olacaksın, şekerim... Böyle düşünürsen.

BAYAN MARTIN. Bugün başımdan pek acayip bir şey geçti, inanılmaz bir şey...

BAY MARTIN. Çabuk anlat şekerim.

BAY SMITH. Aman, ne eğleneceğiz.

BAYAN SMITH. Eninde sonunda.

BAYAN MARTIN. Bugün çarşıya fasulye almaya gittiğimde... Biliyorsunuz, fasulye günden güne pahalılaşıyor.

BAYAN SMITH. Yaa, halimiz ne olacak acaba?

BAY SMITH. Sözünü kesme canımı, pek kabasın.

BAYAN MARTIN. Sokakta, bir kahvenin önünde bir adam gördüm; iyi giyinmişti. Şöyle aşağı yukarı elli yaşında filân —

BAY SMITH. Eee, sonra?

BAYAN SMITH. Eee, sonra?

BAY SMITH. *(Karısına..)* Sözünü kesme canım, ne iğrençsin.

BAYAN SMITH. Canım, sözü ilk önce kesen sendin. Sersem.

BAY SMITH. (Kamına.) Şşş. (BAYAN *MARTIN'e.)* Eee, adam ne yapıyordu?

BAYAN MARTIN. Muhakkak uydurduğumu sanacaksınız, ama... Bir dizinin üstüne çökmüştü; üstelik eğilmişti de.

BAY MARTIN, BAY SMITH, BAYAN SMITH. Oh!

BAYAN MARTIN. Evet, eğilmişti.

BAY SMITH. imkânı yok.

BAYAN MARTIN. Evet, eğilmişti. Ne yaptığına bakmak için yanına gittim...

BAY SMITH. Eee?

BAYAN MARTIN. Ayakkabılarım bağlıyordu.

BAY MARTIN, BAY SMITH, BAYAN SMITH. Hü-aaa!

BAY SMITH. Eğer bunu bana başkası söylemiş olsaydı dünyada inanmazdım.

BAY MARTIN. Neden? insan bundan da tuhaf olaylarla her gün karşılaşıyor. Meselâ ben bugün otobüste oturup sessizce gazetesini okuyan bir adam gördüm.

BAYAN SMITH. Ne tuhaf.

BAY SMITH. Belki de aynı adamdır. *(Kapının zili çalar.)* Kapı çalmıyor.

BAYAN SMITH. Bir gelen var, gidip bakayım. *(Bakmaya gider, sonra döner.)* Kimse yok. *(Oturur.)*

BAY MARTIN. Başka bir örnek vereyim. *(Zil çalar.)*

BAY SMITH. Kapı çalmıyor.

BAYAN SMITH. Bir gelen var, gidip bakayım. *(Bakmaya gider, sonra döner.)* Kimse yok.

BAY MARTIN. *(Nerede kaldığım unutmuştur.)* Ne diyordum...

BAYAN MARTIN. Başka bjr örnek vereceğini

üyordun.

r,^ ...ARTIN. Aaa, evet... (Zil *çalar.)*

BAY SMITH. Kapı çalınıyor. BAYAN SMITH. Bakmıyacağım artık.

BAY SMITH. Ama bir gelen var.

BAYAN SMITH. ilk seferinde kimse yoktu, ikinci seferinde de kimse yoktu. Şimdi nereden biliyorsun bir gelen olduğunu?

BAY SMITH. Çünkü biri kapıyı çalıyor da ondan.

BAYAN SMITH. Sebep değil bu.

BAY MARTIN. Ne? Bir kimse kapının çalındığını duyarsa, kapıda kapıyı çaldıktan sonra kapının açılmasını bekliyen biri var demektir.

BAYAN MARTIN. Her zaman değil. Biraz önce aksini gördük.

BAY MARTIN. Çoğu zaman öyledir.

BAY SMITH. Meselâ ben — bir yere ziyarete gittiğim zaman içeri kabul edilmek için kapıyı çalarım. Benim gibi herkes de bunu böyle yapar; onun için her kapı çalındığında orada biri var demektir.

BAYAN SMITH. Teori olarak doğru. Ama hayatta aksi de oluyor. Biraz önce gördüğümüz gibi.

BAYAN MARTIN. Karınız baktı.

BAY MARTIN. Ah, siz kadınlar! Hep birbirinizi korursunuz.

BAYAN SMITH. Peki, gidip bakacağım, inatçı olduğumu söyliyemezsin ya. Ama göreceksin,

J

kimse yok! *(Bakmaya gider; kapıyı açar, kapar.)* î§te görüyorsun ya, kimse yokl (Yerine *döner.)*

BAYAN MARTIN. Ah, şu erkekler. Hep haksız oldukları halde haklı görünmek isterler. *(Kapı yine çahmr.)*

BAY SMITH. Biri kapıyı çalıyor. Muhakkak biri var orada.

BAYAN SMITH. *(Deli gibi kızgın.)* Kuzum, beni bir daha kapıyı açmıya yollama. Bunun faydasızhğım gördün. Deneylerimiz bize kapı çalınınca orada kimsenin olmadığını gösterdi.

BAYAN MARTIN. Hiçbir zaman kimse yoktur.

BAY MARTIN. Orası daha belli değil.

BAY SMITH. Tamamen yanlış. Genel olarak, kapı çalınınca orada biri var demektir.

BAYAN SMITH. Haksız olduğunu bir türlü kabul etmez işte.

BAYAN MARTIN. Benim kocam da çok inatçıdır.

BAY SMITH. Orada biri var.

BAY MARTIN. Olabilir.

BAYAN SMITH. *(Kocasına.)* Hayır.

BAY SMITH. Evet.

BAYAN SMITH. Hayır diyorum sana. Ne olursa okun, beni bir daha boşu boşuna rahatsız edemiyeceksin. Eğer öğrenmek istiyorsan git de kendin bak.

BAY SMITH. Gideceğim. (BAYAN *SMITH omuz silker; BAYAN MARTIN ,başım sallar.)*

BAY SMITH. *(Kapıyı açarak.)* Ooo — merhaba. *(Şaşırmış bir halde duran MARTIN'lerle* BAYAN SM/TH'e *bakar.)* itfaiye Şefi'ymiş.

İTFAIYE ŞEFÎ. *(Üniformalı; başında pırıl pırıl kocaman bir miğfer.)* Merhaba bayanlar, baylar. *(MARTIN'lerle SMITH'ler hâlâ biraz şaşkın. BAYAN SMITH, öfkeli, başını öteki yana çevirir, cevap vermez.)* Merhaba Bayan Smith, bir şey mi oldu?

BAYAN SMITH. Oh!

BAY SMITH. Gördüğünüz gibi, kanm haksız çıktığı için kızgın biraz.

BAY MARTIN. Bay ve Bayan Smith'in arasında bir tartışma oldu, Bay itfaiye Şefi.

BAYAN SMITH. (BAY *MARTIN'e.)* Bu sizi ilgilendirmez. (BAY *SMITH'e.)* Rica ederim, aile işlerimize yabancıları karıştırma.

BAY SMITH. Ama şekerim, bu o kadar ciddî bir şey değil ki. itfaiye Şefi bizim ailenin eski dostlanndandır. Vaktiyle annesi bana kur yapardı. Babası da iyi dostumdu. Bir kızım olursa muhakkak onunla evleneceğini söylerdi. Beklerken oluverdi zavallıcık.

BAY MARTIN. Bu ne onun suçu, ne de sizin.

İTFAİYE ŞEFÎ. Peki, ne oldu?

BAYAN SMITH. Kocam dedi ki —

BAY SMITH. Söyliyen sendin bir kere.

BAY MARTIN. Tabiî Bayan Smith'di.

BAYAN MARTIN. Hayır, Bay Smith'di.

İTFAİYE ŞEFÎ. Durun canım, telâşlanmayın. Siz söyleyin Bayan Smith.

BAYAN SMITH. Oh, sizinle açık açık konuşmak rahatsız ediyor beni. Ama bir itfaiyeci aynı zamanda bir sabır taşıdır.

ÎTFAİYE ŞEFİ. Öyleyse?

BAYAN SMITH. Tartışıyorduk, çünkü kocam kapı çalındığı zaman daima birinin orada olduğunu söylüyordu.

BAY MARTIN. Doğru olabilir.

BAYAN SMITH. Bana gelince... ben kapı çalındığı zaman kimsenin orada olmadığım ileri sürdüm.

BAYAN MARTIN. Biraz acayip görünüyor.

BAYAN SMITH. Ama isbat edildi işte, hem de boş sözlerle değil, olayların ta kendisiyle.

BAY SMITH. Yanlış bu; çünkü itfaiye Şefi işte burada. Kapıyı çaldı, açtım, oradaydı.

BAYAN MARTIN. Ne zaman?

BAY MARTIN. Demin.

BAYAN SMITH. Evet ama, dördüncü kere çalındığında biri vardı. Hem dördüncü kereler sayılmaz.

BAYAN MARTIN. Hiç sayılmaz, hak oyunu üçtür.

BAY SMITH. Bay İtfaiye Şefi, birkaç soru sorabilir miyim size?

İTFAİYE ŞEFÎ. Buyurun.

BAY SMITH. Ben kapıyı açtığımda, zili siz çal-

mistiniz, değil mi?

ITFAÎYE ŞEFİ. Evet, ben çalmıştım.

BAY MARTIN. Demek kapıdaydınız? Zili de siz çalmıştınız?

ITFAÎYE ŞEFİ. inkâr etmiyorum.

BAY SMITH. *(Karısına üstünlükle.)* Gördün mü? Ben hakhymışımı. Zil çalındığı zaman kapıda biri vardır muhakkak, itfaiye Şefi'nin de biri olmadığını söyliyemezsin.

BAYAN SMITH. Tabiî söyliyemem. Bak tekraı ediyorum, ilk üç kere önemlidir, dördüncü sayılmaz.

BAYAN MARTIN. Zil iki kere çalındığında kapıda siz mi vardınız?

İTFAİYE ŞEFİ. Hayır.

BAYAN MARTIN. Gördünüz mü? Zil çalındığında kimse yokmuş kapıda.

BAY MARTIN. Belki de başka biriydi.

BAY SMITH. Uzun zaman beklediniz mi kapıda?

İTFAİYE ŞEFİ. Kırkbeş dakika.

BAY SMITH. Hiç kimseyi de görmediniz?

İTFAİYE ŞEFl. Hiç kimseyi; buna eminim.

BAYAN MARTIN, ikinci kere çalındığı zaman zili duydunuz mu?

İTFAİYE ŞEFl. Duydum, ama ben değildim. Kapıda da kimse yoktu.

BAYAN SMITH. Gördün mü? Ben haklıymışım.

BAY SMITH. *(Karısına.)* Dur bakalım. *(ÎTFAÎYE ŞEFl'ne)* Kapıda ne yapıyordunuz? -

İTFAİYE ŞEFl. Hiçbir şey. Dinleniyordum. Birçok şey düşünüyordum.

BAY MARTIN. *(ÎTFAffE ŞEFl'ne.)* Ama üçüncü kere siz çalmadınız mı?

ÎTFAlYE ŞEFl. Ben çaldım.

BAY SMITH. Ama kapı açıldığı zaman görünürde kimseler yoktu.

İTFAİYE ŞEFl. Saklanmıştım. Şaka okun diye.

BAYAN SMITH. Gülmeyin, Bay itfaiye Şefi. Mesele acıklı.

BAY MARTIN. Kısacası, zil çalındığı zaman kapıda kimsenin olup olmadığını kestiremeyiz.

BAYAN SMITH. Hiçbir zaman kimse yoktur.

BAY SMITH. Her zaman biri vardır.

ÎTFAlYE ŞEFl. Sizi barıştıracağım, ikiniz de zaman zaman haklısınız. Zil çalındığı zaman bazen biri vardır, bazen de yoktur.

BAY MARTIN. Fena fikir değil.

BAYAN MARTIN. Ben de inanıyorum buna.

tTFAlYE ŞEFl. Hayat çok basittir aslında. *(SMITH'lere.)* Kucaklasın.

BAYAN SMITH. Biraz önce kucaklaştık.

BAY MARTIN. Yann kucaklaşırlar. Çok vakitleri var daha.

BAYAN SMITH. Bay itfaiye Şefi, bu meselede bize yardım ettiniz, karışıklığı düzelttiniz. Miğferinizi çıkarıp biraz oturmaz mısınız?

ÎTFAlYE ŞEFl. özür dilerim, fazla kalamıyacağım. Miğferimi çıkarmak İsterdim, ama o za-

man az oturmak zorunda kalmm. *(Miğferini çıkarmadan oturur.)* Sizi görmeye gelişim başka bir sebep yüzünden. Resmi bir iş, için geldim. BAYAN SMITH. Nedir o resmi iş., Bay itfaiye

Şefi?

İTFAÎYE ŞEFl. Özür dilerim. *(Çekingen.)* Şey... *(Parmağiyle MARTIN'leri göstererek.)* Söyliyebilir miyim?... onların önünde...

BAYAN MARTIN. Utanmayın canım.

BAY MARTIN. Biz eski clostlanz. Bize her şeylerini söylerler.

BAYAN MARTIN. Hadi, söyleyin.

ÎTFAlYE ŞEFİ. Eee — şey — burada bir yangın var mı?

BAYAN SMITH. Bunu bize niçin soruyorsunuz?

İTFAÎYE ŞEFİ. Şey — özür dilerim — şehirdeki bütün yangınları söndürmek için emir aldım, onun için.

BAYAN MARTIN. Hepsini mi?

İTFAİYE ŞEFİ. Evet, hepsini.

BAYAN SMITH. *(Şaşırmış.)* Bilmem... Sanmam. Gidip bir bakmak ister miydiniz?

BAY SMITH. *(Koklar.)* Burada bir şey yoktur canım. Yanık kokusu filân yok ki.

İTFAİYE ŞEFİ. *(Üzgün.)* Hiç mi yok? Şöyle ufak bir baca tutuşması, tavan arasında ya da kilerde yanan bir şeyler filân? Hiç olmazsa yeni başlayan küçük bir ateş?

BAYAN SMITH. Sizi üzmek istemezdim ama burada yapabileceğiniz bir şey olduğunu sanmıyorum. Eğer bir şey olursa size hemen bildiririm. Söz.

İTFAİYE ŞEFİ. Ne olur, unutmayın; büyük bit yardım etmiş olursunuz bana.

BAYAN SMITH. Söz veriyorum.

İTFAİYE ŞEFİ. *(MARTIN'lere.)* Ya sizin evde? Yanan bir şey yok mu acaba?

BAYAN MARTIN. Hayır, maalesef.

BAY MARTIN. (iTFA/YE *ŞEF f ne.)* Bütün işlet pek kötü bu günlerde.

İTFAİYE ŞEFİ. Çok kötü. Hemen hemen hiçbir şey olmadı. Yalnız, önemsiz bir iki olay — bir baca, bir de ahır. Önemli değil.

BAY SMITH. Zaman kötü. Her yerde bu böyle. Ticaret de, tarım da — bu yıl hiçbir şey yolunda değil, yangınlar gibi.

BAY MARTIN. Ne buğday var,- ne de yangın.

İTFAİYE ŞEFİ. Ne de seller.

BAYAN SMITH. Biraz şeker var ama.

BAY SMITH. Dışandan getirtiliyor da ondan.

BAYAN MARTIN. İtfaiyeciler için çok güç doğrusu. Bir sürü vergi.

İTFAİYE ŞEFİ. Hep aynı masal. Bazen de tuhaf bir iki zehirlenme filân. Geçen hafta genç bir kadın gazla zehirlenmişti — havagazını açık bırakmış.

BAYAN MARTIN. Unutmuş'mu?

İTFAİYE ŞEFl. Hayır ama, kokladığının boya kokusu olduğunu sanmış.

BAY SMITH. Bu karışıklıklar hep böyle tehlikelidir zaten.

BAYAN SMITH. Kibritçinin evine de gidecek misiniz?

İTFAİYE ŞEFİ. Orada da iş yok. Yangına karşı sigortalı.

BAY MARTIN. Niye Wakefield Papazı'na gitmiyorsunuz? Benim yolladığımı söyleyin. İTFAİYE ŞEFÎ. Din adamlarının evlerindeki yangınları söndürmeye hakkım yok. Onlar yangınlarını ya kendileri söndürüyorlar, ya da bırakıyorlar yansın.

BAYAN SMITH. Bay itfaiye Şefi, çok işiniz olmadığına göre biraz daha kalın bari. Misafirliğinizden çok hoşlanıyoruz. ITFAÎYE ŞEFl. Size bir hikâye anlatayım mı? BAY SMITH, BAYAN SMITH, BAY MARTIN, BAYAN MARTIN. Tabii tabiî, hikâye, bravo. *(Alkışlarlar.)*

BAY SMITH. işin en ilgi çekici tarafı şu ki itfaiye Şefi'nin bütün hikâyeleri hayattan alınmıştır, hepsi gerçektir.

ÎTFAlYE ŞEFl. Ben hep kendi başımdan geçen olayları anlatırım. Hep kendi başımdan geçenleri. Hiç masal katmam.

BAY MARTIN. Haklısınız. Gerçeğe ancak hayatta raslıyabiliriz, kitaplarda değil.

BAYAN SMITH. Başlayın. BAY MARTIN. Hadi, başlayın. BAYAN SMITH. Susun, başlıyor.

ÎTFAlYE ŞEFl. *(Bir iki kere öksürür.)* Affedersiniz; bana öyle bakmayın. Utandırıyorsunuz beni. Ne kadar utangaç olduğumu bilirsiniz.

BAYAN SMITH. Ne cici şey. *(Öper.)*

ÎTFAlYE ŞEFl. Ne olursa olsun, başlamıya çalışacağım. Ama söz verin dinlemdyeceğinize dair.

BAYAN MARTIN. Ama dinlemezsek duyamayız ki.

ÎTFAlYE ŞEFl. Bunu hiç düşünmemiştim.

BAYAN SMITH. Söylüyorum size, daha çocuk o.

BAY MARTIN, BAY SMITH. Oh, zavallı çocuk. *(Onu öperler.)*

BAYAN MARTIN. Cesur ol biraz.

ÎTFAlYE ŞEFl. Peki öyleyse! *(öksürür, sonra heyecandan titriyen bir sesle başlar.)* «Köpekle inek — Olmuş bir masal». Bir gün başka bir köpek, başka bir ineğe sordu: «Niçin boynuzunu yutmadın?» «özür dilerim,» dedi köpek, «hiç fil olduğumu düşünmemiştim de ondan.»

BAYAN MARTIN. Bundan alınacak ders ne?

İTFAİYE ŞEFl. işte onu siz bulacaksınız.

BAY SMITH. Haklı.

BAYAN SMITH. *(Öfkeli.)* Başka bir tane anlatın.

İTFAİYE ŞEFl. Genç bir buzağı fazla cam ye-

misti. Bunun sonucu olarak doğurmak zorunda kaldı. Bir inek getirdi dünyaya. Ama buzağı dişi olmadığından inek ona «anne» diyemiyordu; «baba» da diyemiyordu, çünkü buzağı çok küçüktü. Ne yapsın? Tutup biriyle evlenmek zorunda kaldı; nikâhı da gerektiği gibi kıyıldı.

BAYAN MARTIN. Bizim evin yakınında olmuştu bu.

ÎTFAlYE ŞEFl. Başka bir tane anlatayım: «Horoz». Bir gün horozun biri köpek kılığına girmek istedi, ama başaramadı; hemen tanındı da onun için.

BAYAN SMITH. Halbuki horoz kılığına giren köpek hiç tanınmadı.

BAY SMITH. Ben anlatayım bir tane: «Yılanla Tilki». Bir gün yılanın biri, bir tilkiye gelip dedi ki: «Bana öyle geliyor ki seni tanıyorum.» Tilki cevap verdi: «Ben de.» «öyleyse,» dedi yılan, «biraz para ver bana.» «Bir tilki hiç para vermez,» dedi kurnaz hayvan; sonra kaçmak için çilekle, balla, piliçlerle dolu derin bir çukura atladı. Ama yılan onu orada şeytanî bir gülüşle bekliyordu. Tilki, bağırarak bıçağını çekti: «Nasıl yaşanılır, öğreteceğim sana.» Sonra arkasını dönerek kaçmak istedi. Ama fırsat vermedi yılan, çabuk davrandı. Bir yumruk yapıştırdı tilkinin alnına. Tilki, alnı bin parçaya ayrılırken, bağırdı: «Hayır! Hayır! Dört kere hayır! Senin kızın değilim ben!»

BAYAN MARTIN, ilgi çekici.

BAYAN SMITH. Fena değil.

BAY MARTIN. (BAY *SMITH'in elini sıkarak.)* Tebrik ederim.

1TFAÎYE ŞEFl. *(Kıskanç.)* O kadar iyi değil canım. Hem daha önce duymuştum bunu.

BAY SMITH. Çok kötü bir hikâye.

BAYAN SMITH. Hem gerçek değil.

BAYAN MARTIN. Maalesef.

BAY MARTIN. (BAYAN *SMITH'e.)* Sıra sizin, bayan.

BAYAN SMITH. Ben yalnız bir tane biliyorum zaten. Anlatacağım. Adı: «Demet».

BAY SMITH. Karım eskidenberi hep romantiktir.

BAY MARTIN. Tam bir ingiliz kadını.

BAYAN SMITH. işte: Bir gün, gencin biri nişanlısına bir demet çiçek verir. Kız da, «Teşekkür ederim,» der; ama daha «Teşekkür ederim,» demeden oğlan ona iyi bir ders vermiş olmak için çiçekleri geri alır; «Bunları geri alıyorum,» der. Sonra, «Hoşça kal,» der; çiçekleri yine geri alır, hemen çekip gider.

BAY MARTIN. Fevkalâde. (BAYAN *SMITH'İ ya öper ya öpmez.)*

BAYAN MARTIN. Bay Smith, bütün dünyanın kıskandığı bir kannız var.

BAY SMITH. Haklısınız. Karım sahiden çok zeki-

dir. Hattâ benden bile zekidir. Ne olursa olsun, benden daha dişi olduğu muhakkak.

BAYAN SMITH. Bay itfaiye Şefi, hadi bir tane daha anlatın.

ÎTFAlYE ŞEFİ. Aa — hayır — çok geç oldu.

BAY MARTIN. Zararı yok, bir tanecik anla ti verin.

iTFAÎYE ŞEFÎ. Çok yorgunum.

BAY SMITH. Ne olursunuz.

BAY MARTIN. Yalvannın.

İTFAİYE ŞEFİ. Hayır.

BAYAN MARTIN. Buz gibi bir kalbiniz var. Biz • burada kızgın tuğla üstünde oturuyoruz.

BAYAN SMITH. *(Dizleri üstüne düşer; ağlar, ya da ağlamaz.)* Yalvarırım size.

ÎTFAlYE ŞEFl. Hadi, öyle olsun.

BAY SMITH. (BAYAN *MARTIN'in kulağına.)* Kabul ediyor, biraz daha sıkacak bizi.

BAYAN MARTIN. Şşşş.

ÎTFAlYE ŞEFl. «Nezle». Kayınbiraderimin baba tarafından dedesinin yolda görüp beğenerek ikinci kansı olarak aldığı kadıncağızın erkek kardeşinin üçüncü göbekten esaslı ispanyolca konuşan halasının küçük rütbeli bir deniz subayının annesiyle evlenen oğlunun genç yaşta ölen mühendis torununun evde kalmış ortanca kuzeninin baldızının para kırmanın yolunu yordamını bilen çavuş kocasının sonradan evlendiği kadınlardan üçüncüsünden doğan Portekizli değirmencinin bir köy doktoru olan ağabeyinin karısının yine bir köy doktoru olan dedesinin küçük torununun karısının...

BAYAN MARTIN. Ben o kadını biliyorum, yanılmıyorsam. Hep bir eşekarısı kovanının üstüne oturup durmadan piliç yerdi.

ÎTFAlYE ŞEFl. Yok yok, bu o değil.

BAYAN SMITH. Şşşş.

iTFAÎYE ŞEFl. Ne diyordum... Küçük torununun karısının ebe olan, üstelik genç yaşta dul kalan...

BAY SMITH. Kanm. gibi.

ÎTFAlYE ŞEFl. Dul kalan kardeşinin hayat dolu bir camcıyla evlenen ablasının yaşayış yolunu iyi çizen bir istasyon şefi...

BAYAN SMITH. Demiryolu muydu?

BAY MARTIN. Fal öyle gösteriyordu.

ÎTFAlYE ŞEFl. istasyon şefi olan amcasının küçük bir şehrin valisi olan bir dökmeciyle evlenen teyzesinin sansın bir kadın öğretmene abayı yakan...

BAY MARTIN. Kimin abasını?

ÎTFAlYE ŞEFl. Eniştesinin Marie adlı sansın öğretmenle evlenen balıkçı yeğeninin yine Marie adlı sansın bir öğretmenle...

BAY SMITH. Sanşınsa onun da adı Marie'dir, öyle olmalıdır.

İTFAİYE ŞEFl. Sevişen kardeşinin papaz olan da-

yısının birlikte Kanada'ya kaçtığı yaşlı kadının yengesinin babası bir kış günü herkes gibi nezle olmuştu.

BAYAN SMITH. Ne tuhaf bir tarihçeleri varmış. Başkası söyleseydi inanmazdım.

BAY MARTIN. Bir insan nezle olduğu zaman burnunun akmasına izin vermeli.

BAY SMITH. Bu faydasız bir ihtar, ama gerekli.

BAYAN MARTIN. Özür dilerim, Bay itfaiye Şefi, iyi takip edemedim hikâyenizi. Sonunda Papaz, yaşlı bir kadınla Kanada'ya çekildikten sonra her şeyi karış tirdim.

BAY SMITH. işin içine papaz girdi mi her şey kanşır zaten.

BAYAN SMITH. Ah, Bay itfaiye Şefi, yeniden başlayın. Herkes bir daha dinlemek istiyor.

İTFAİYE ŞEFl. Vallahi bilmem becerebilir miyim... Herhalde beceririm, ama resmî bir iş için geldim buraya. Zamanın geçip geçmediğine bağlı.

BAYAN SMITH. Burada zaman yoktur.

İTFAÎYE ŞEFl. Ama saat?

BAY SMITH. iyi işlemez. Hep çelişmeye düşer, hep gösterdiğinin aksidir. (MAfiY *girer.)*

MARY. Bayan... Beyefendi...

BAYAN SMITH. Ne istiyorsun?

BAY SMITH. Niye geldin buraya?

MARY. Umanm ki beni bağışlarsınız efendim...

-r

Bu beylerle hanımlar da bağışlarlar... Ben... Ben... Ben de bir hikâye anlatmak istiyorum.

BAYAN MARTIN. Ne dedi?

BAY MARTIN. Dostlarımızın hizmetçisi aklını kaçırmış... Bize bir hikâye anlatmak istiyor.

ÎTFAÎYE ŞEFl. Bizi ne sanıyor kuzum? *(MARYe bakar.)* Oh!

BAYAN SMITH. Nereden çıkıverdin öyle?

BAY SMITH. Senden hikâye filân istemedik biz.

ÎTFAlYE ŞEFÎ. Oh! Ama bu o! inanılmaz şey!

BAY SMITH. Ya siz?

MARY. inanılmaz şey! Burada!

BAY SMITH. Hem de nasıl! *(MARY,* /TFA/YE *ŞEFÎ'nin boynuna, atıhr.)*

MARY. O kadar sevinçliyim ki... seni gördüğüme... sonunda!

BAY ve BAYAN SMITH, Oh!

BAY SMITH. Ama bu çok fazla, burada, evimizde, Londra dolaylarında.

BAYAN SMITH. Doğru değil bu.

ÎTFAÎYE ŞEFl. Benim ilk yangınlarımı söndüren oydu.

MARY. Ben senin küçük çeşmemin.

BAY MARTIN. Eğer mesele buysa... aziz dostlarım... bu duygular insancıl, kabul edilebilir, değerli...

BAYAN MARTIN. Bütün insancıl duygular değerlidir.

BAYAN SMITH. Öyle olsa bile burada görmek istemem... Burada aramızda... BAY SMITH. Hiç de iyi yetiştirilmemiş. ITFAÎYE ŞEFl. Çok fazla kaprislerinin var sizin. BAYAN MARTIN. Kısacası, bu kız bir hizmetçi — bana bakmadığı müddetçe — bir hizmetçi parçası, başka bir şey değil. BAY MARTIN. Başka bir şey olsa olsa ancak dedektif olur.

İTFAİYE ŞEFİ. Bırakın beni. MARY. Aldırma onlara! Dayanılmaz insanlar hepsi.

BAY SMITH. Hm... hm... siz ikiniz de çok duygulandırıyorsunuz bizi ama... ama biraz... BAY MARTIN. Size uyacak kelime de tam bu zaten.

BAY SMITH. Biraz fazla «teşhircilik» olmuyor mu?

BAY MARTIN. Bir İngiliz alçakgönüllülüğü vardır — buna cüret ettiğim için özür dilerim, ama düşüncemi tam olarak anlatabilmek için — yabancılar tarafından anlaşılmaz, hattâ uzmanlar tarafından bile... Neyse, şunu demek istiyorum ki... Sonunda sizin hakkınızda bunu söylemek istemem...

MARY. Size söylemek istediğim bir şey ... BAY SMITH. Bir şey söyleme bize... MARY. Söyliyeceğim! BAYAN SMITH. Hadi git Mary'ciğim, hadi sessizce mutfağa git de aynanın karşısında oku şiirlerini.

MARY. Bir şiir okuyayım size. BAYAN SMITH. Mary'ciğim çok inatçısın. MARY. Bir şiir okuyacağım öyleyse, anlaşıldı mı? Adı: «Ateş.» İtfaiye Şefi'nin şerefine:

Ateş

Şamdanlar yanıyor koruda Bir taş ateş alıyor Şato ateş alıyor Orman ateş alıyor Adamlar ateş alıyor Kadınlar ateş alıyor Kırlangıçlar ateş alıyor Balıklar ateş alıyor Su ateş alıyor Gök ateş alıyor Küller ateş alıyor Duman ateş alıyor Ateş ateş alıyor Her şey ateş alıyor Ateş alıyor, ateş alıyor. *(SMITH'ler onu sahne dtşına iterken şiirini okur.)*

BAYAN MARTİN. Ay, tüylerim ürperdi. BAY MARTIN. Ama yine de bir sıcaklık vardı o mısralarda...

İTFAİYE ŞEFl. Şaheserdi.

BAYAN SMITH. Her neyse... -

BAY SMITH. Mübalâğa ediyorsunuz.

İTFAİYE ŞEFİ. Bir dakika — doğru... bütün bunlar çok dokunaklı... ama benim dünya görüşüm bunlar. Benim rüyam. Benim amacım. Şimdi de bunlar bana gitmem gerektiğini hatırlatıyor. Siz zamanı bilmiyorsunuz; üç çeyrek, altı dakika sonra şehrin öteki ucunda bir yangın olacak. Onun için acele etmeliyim. Hem de küçük, önemsiz bir yangın olduğu halde.

BAYAN SMITH. Ne yangım? Baca filân mı tutuşacak?

ITFAÎYE ŞEFÎ. O kadar bile değil. Yatakta bir yangın, kavrulan bir mide.

BAY SMITH. Gidişinize üzülüyoruz.

BAYAN SMITH. Epeyce eğlendirdiniz bizi.

BAYAN MARTIN. Hem de o kadar düşündürdünüz üstelik.

iTFAÎYE ŞEFÎ. *(Kapıya doğru güderken durur.)* Haa, sırası gelmişken — Kel Şarkıcı'dan ne haber? *(Sessizlik. Hepsi şaşırmıştır.)*

BAYAN SMITH. Saçlannı hep aynı biçimde tanyor. ITFAÎYE ŞEFÎ. Yaa, öyleyse hoşça kalın baylar bayanlar. BAY MARTIN, iyi şanslar, iyi yangınlar!

İTFAÎYE ŞEFİ. inşallah! (/TFA/YE ŞEFİ *çıkar. ötekiler onu kapıya kadar geçirdikten sonra geri dönüp yerlerine otururlar.)*

BAY SMITH. insan ayaklariyle yürür, ama elektrik ya da kömürle ısınır.

BAY MARTIN. Bugün bir öküz satanın yarın bir yumurtası olur.

BAYAN SMITH. Ben evet dediğim zaman muhakkak lâfın gelişidir.

BAYAN MARTIN. Herkese kendi kaderi.

BAY SMITH. Bir daire al, biraz okşa, canavar kesilir.

BAYAN SMITH. Bir öğretmen, öğrencilerine gülmesini öğretir, ama kedi yavrularını emzirir.

BAYAN MARTIN. Her şeye rağmen bize kuyruklarımızı veren öküzdür.

BAY SMITH. Kırlara çıktığım vakit, yalnızlıkla sessizliği pek severim.

BAYAN SMITH. Haftanın yedi günü nelerdir?

BAY SMITH. Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday.

BAY MARTIN. Edward bir sekreterdir, kız kardeşi Nancy bir daktilodur, ağabeyi Wîlliam da bir satıcıdır.

BAYAN SMITH. Acayip bir aile.

BAY MARTIN. Bir ingiliz'in evi aym zamanda onun şatosudur.

BAYAN SMITH. îspanyolcam pek küflü.

BAYAN MARTIN. Kâğıt, yazmak içindir. Fare, kedi içindir. Peynir, dişlenmek içindir.

BAY SMITH. Gün doğmadan neler doğar.

BAY MARTIN. Şehrimizin toplumsal evrimdeki

rolü pekâlâ meydandadır.

BAY SMITH. Yalamanın canı cehenneme! (BAY *SMITH'in bu son sözünden scmra bir sessizlik olur; aptallaşmalardır. Sinirli, rahatsız edici bir hava sezilir. Saatin vuruşları da sinirlidir. Aşağıdaki sözler, önce soğuk, yabanî bir tondadır. Sonra yabanîlik, sinirlilik artar. Bu sahnenin sonunda çok sıkı şekilde yan yana duran dört kişi bağırarak konuşmakta, yumruklarını kaldırmakta, birbirlerinin üstüne at-lıyacak bir durumdadırlar.)*

BAY MARTIN, insan camlan kara moımla parlatmamalıdır.

BAYAN SMITH. öyle ama, parayla her şey alınır.

BAY MARTIN. Gidip yumurta emmektense çalılıkta domuz dürtmek daha iyi. BAY SMITH. Kukatuu, kukatuu, kukatuu, kuka-tuu, kukatuu, kukatuu, kukatuu, kukatuu, kukatuu, kukatuu.

BAYAN SMITH. Amma hamam, amma hamam., amma hamam, amma hamam, amma hamam-, amma hamam, amma hamam, amma hamam, amma hamam.

BAY MARTIN. Boşluk selleri, boşluk selleri, boşluk selleri, boşluk selleri, boşluk selleri. BAY SMITH. inekler sineklidir, inekler sineklidir.

BAYAN MARTIN. Kramp, kronoloji, krater, kravat.

BAY MARTIN. Gidip yosun toplaınaktansa yumurta yumurtlamak daha iyi. *46*

BAYAN MARTIN. *(Ağzım iyice açarak.)* Ah! Oh! Ah! Oh! Bırakın dişlerimi gıcırdatayım. BAY SMITH. Timsah! BAY MARTIN. Git de Napolyon'u .döv. BAY SMITH. Papaya ağaçlan altında palmetto cabana'mda yaşıycaaam işte.

BAYAN SMITH. Tosun yosun yokolsun, tosun yosun yokolsun.

BAYAN MARTIN. Terliğimi terletme.

BAY" SMITH. Ağzımı ağızla, ağzımı ağızla.

BAYAN MARTIN. Ağız ağızlanıyor.

BAYAN SMITH. Ağzım ağızla.

BAY MARTIN. Ağızlıyanı ağızla, ağızlıyanı ağızla.

BAYAN SMITH. Saint-Nitouche!

BAY MARTIN. Senin yatak hep batak!

BAY SMITH. Beni ağızlıyorsun.

BAYAN MARTIN. Saint-Nitouche kuşla kuşkuda!

BAY MARTIN. Sully!

BAY SMITH. Prudhomme!

BAYAN MARTIN, BAY SMITH. François!

BAYAN SMITH, BAY MARTIN. Coppee.

BAYAN SMITH. Krişnamurti, krişnaımırti, krişnamurti!

BAYAN MARTIN. Bacanak, Balzac, Bazaine!

BAY SMITH. A, e, i, o, u, a, e, i, o, u, a, e, i, o, u!

BAYAN MARTIN. B, c, d, f, g, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z!

BAY MARTIN. Kumdaki kumkuma keseri sezer!

BAYAN SMITH. *(Tren gibi.),* Çuf, çuf, çuf, çuf,

47

çuf, çuf, çuf!

BAY SMITH. Daha!

BAYAN MARTIN. Hepsi!

BAY MARTIN. Bitmedi!

BAYAN SMITH. l§te!

BAY SMITH. Hepsi!

BAYAN MARTIN. Bitti!

BAY MARTIN. Ben!

BAYAN SMITH. Evet!

(Hepsi birden bütün kızgmhklariyle birbirlerinin kulaklarına bağırırlar. Işık söner. Karanlıkta ses daha hızlı, daha ahenkli duyulur.)

HEPSi BiRDEN. Orda değil hurdadır, orda değil hurdadır, orda değil hurdadır, orda değil hurdadır, orda değil hurdadır, orda değil hurdadır, orda değil hurdadır. *(Sözler birden kesilir. Işıklar yanar.* BAY *ve BAYAN MARTIN, oyunun başındaki SMITH'-ler gibi oturmuşlardır. MARTIN'lerle oyun yeniden başlar, ilk sahnede SMITIFlerin sözleriyle devam ederken perde usulca kapanır.)*

EUGENE IONESCO 1912 yılında, Romanya'da, Tuna Irmağının bir kolu üzerindeki Slatina şehrinde doğdu. Daha on sekiz aylıkken ailesi onu Paris'e götürdü. Romanya'ya ancak on üç yaşındayken dönebildi. ıggS'de gene Paris'e giderek hukuk kitapları basan bir yayınevinde çalışmıya başladı. Edebiyata şiir yazarak girdi; sonraları deneme, eleştiri yazıları da yazdı. Tiyatro alanındaki eserleriyse bütün dünyanın ilgisini çekti.

La Cantatrice Chauve (Kel Şarkıcı) yazarın Paris'de sahneye konan ilk oyunudur. 1950 yılı Mayısında *Theâtre deş Noctambu*fe/de oynandı. Açılış gecesinin seçkin seyircileri eseri şaşkınlıkla, ürkeklikle karşıladılar. Kısa bir zaman sonra ise, eleştirmenler lones-co'yu savaş sonrasının en ilgi çekici oyun yazarı olarak övdüler. *Figaro Littdraire'in* tiyatro eleştirmeni Jacques Lemarchand şöyle diyordu: «Ruhbilimsel tiyatro değil bu, sembolist de değil, toplumbilimsel de değil, şiirsel de değil, sürrealist de değil. Adı konmamış bir tiyatro, eşi, benzeri olmıyan bir tiyatro.»

lonesco ise kendisini şöyle anlatıyor: «Ben varlığa bir türlü alışamadım — dünyanın varlığına, ya da öbür şeylerin varlığına...